

Αναστασία Γιαγκοπούλου

ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

- 20 Κείμενα - Λεξιλόγιο
- Ασκήσεις νέου τύπου:
Συντακτικές - Λεξιλογικές - Σημασιολογικές - Γραμματικές
- Θεωρία και Ασκήσεις Συντακτικού

2^η Έκδοση

περιέχει
CD-ROM

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ZHTH

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή της συγγραφέως

ISBN 978-960-456-277-0

© Copyright: Εκδόσεις ΖΗΤΗ, Α. Παγκοπούλου, Θεσσαλονίκη 2011

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Φωτοστοιχειοθεσία Π. ΖΗΤΗ & Σια ΟΕ
Εκτύπωση 18ο χλμ Θεσ/νίκης-Περαίας
Βιβλιοδεσία Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19
Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr

www.ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Αρμενοπούλου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310.203.720, Fax: 2310.211.305 • e-mail: sales@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ - ΕΝΩΣΗ ΕΚΔΟΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ:
Στοά του Βιβλίου (Πεσμαζόγλου 5), 105 64 Αθήνα • Τηλ.-Fax: 210.3211.097

ΑΠΟΘΗΚΗ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΩΛΗΣΗ ΧΟΝΔΡΙΚΗ:
Ασκληπιού 60, 114 71 Αθήνα
Τηλ.-Fax: 210.3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

Πρόλογος β' έκδοσης

Η δεύτερη έκδοση του βιβλίου *Θεματογραφία Αρχαίων Ελληνικών Β' Λυκείου* αποτελεί ένα πολύτιμο διδακτικό εργαλείο για κάθε φιλόλογο που διδάσκει αρχαία ελληνικά, καθώς και ένα πολύτιμο βοήθημα για τους μαθητές. Συνδυάζοντας το έντυπο υλικό με τις νέες τεχνολογίες ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της σύγχρονης ψηφιακής διδασκαλίας των μαθητών της θεωρητικής κατεύθυνσης.

Περιλαμβάνει δύο αυτόνομα μέρη προσέγγισης του αδίδακτου κειμένου και της αρχαίας ελληνικής σύνταξης: Το Α' μέρος αποτελείται από 20 αδίδακτα κείμενα με λεξιλόγιο, τα οποία καλύπτονται και συμπληρώνονται από συντακτικές, γραμματικές και λεξιλογικές ασκήσεις. Το Β' μέρος εμπεριέχει σε 21 ενότητες όλα τα συντακτικά φαινόμενα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας. Κάθε ενότητα απαρτίζεται από θεωρία συντακτικού, η οποία εμπεδώνεται με την παράθεση ποικίλων ασκήσεων κλειστού και ανοιχτού τύπου.

Η έκδοση συνοδεύεται από ένα CD-ROM* που περιέχει:

- Μεταφράσεις και συντακτικά σχόλια των 20 αδίδακτων κειμένων του Α' μέρους.
- Απαντήσεις στις ασκήσεις των κειμένων.
- Απαντήσεις στις συντακτικές ασκήσεις του Β' μέρους.
- Διαδραστικές εφαρμογές σε 4 επιλεγμένα κείμενα της θεματογραφίας.
- Διαδραστικές ασκήσεις ορισμένων ενοτήτων του συντακτικού.

Ευχαριστούμε θερμά τις εκδόσεις ΖΗΤΗ για την εμπιστοσύνη που μας έδειξαν κατά την πολύχρονη συνεργασία μας.

*Α. Α. Γιαγκοπούλου,
Θεσσαλονίκη, Μάιος 2011*

* Το CD-ROM είναι αυτοεκτελούμενο (auto-run). Κατά την εισαγωγή του στον υπολογιστή μπορεί να σας ζητηθεί να επιλέξετε την εντολή «Να επιτρέπεται η εκτέλεση ενεργού περιεχομένου CD στον Υπολογιστή». Μπορείτε επίσης (με εξαιρεύνηση στα περιεχόμενα του CD-ROM) να έχετε πρόσβαση σε όλο το υλικό ξεκινώντας από το αρχείο <INDEX.htm>. Για τη χρήση του CD-ROM αρκεί να έχετε εγκατεστημένο οποιοδήποτε πρόγραμμα περιήγησης Web (π.χ. Windows Internet Explorer, Mozilla Firefox, Apple Safari, Opera, Google Chrome κτλ.) και τον Adobe Reader.

Πρόλογος α' έκδοσης

Η διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών καθώς πορεύεται μέσα στις αλλαγές της εκπαιδευτικής πραγματικότητας, συναντά αρκετά εμπόδια, όχι όμως αξεπέραστα.

Τα Αρχαία Ελληνικά, ως σύνθετο και πολυδιάστατο μάθημα, απαιτούν κόπο, συστηματική προσέγγιση και κυρίως μεράκι. Επειδή όμως οι ανάγκες του σχολικού προγράμματος το περιορίζουν σε ελάχιστες διδακτικές ώρες, δημιουργείται η ανάγκη ενός βοηθήματος που θα δίνει απάντηση στις απορίες, θα ικανοποιεί τις περαιτέρω αναζητήσεις των μαθητών, τις σχετικές με τη γραμματική και το συντακτικό και θα συμπληρώνει τα κενά που τυχόν δημιουργούνται από τα σχολικά εγχειρίδια.

Στόχος αυτού του βιβλίου είναι να βοηθήσει τους μαθητές της **Θεωρητικής Κατεύθυνσης (Β' Λυκείου)** να γνωρίσουν το αδιάδακτο κείμενο και να μπορούν με τη βοήθεια της μεθοδολογίας να το αντιμετωπίσουν με ευχέρεια.

Το **πρώτο μέρος** περιλαμβάνει επιλογή 20 θεμάτων της αρχαίας αττικής πεζογραφίας, τα οποία προσεγγίζονται με κοινό μοτίβο μεθοδολογίας. Συγκεκριμένα, δίπλα στο κείμενο παρατίθεται λεξιλόγιο, για την κατανόηση και τη μετάφραση του κειμένου. Η επεξεργασία του κειμένου ολοκληρώνεται και καλύπτεται σε σημαντικό βαθμό από τις ασκήσεις (συντακτικές - λεξιλογικές - γραμματικές). Η μορφή των ασκήσεων οδηγεί όχι μόνο στην κατανόηση και καταγραφή κάποιων ενοτήτων του συντακτικού και της γραμματικής, αλλά ανακαλύπτει νέα μονοπάτια, που οδηγούν το μαθητή στην εμπέδωση των δομών και της λειτουργίας του αρχαίου ελληνικού λόγου.

Αυτή η προσέγγιση των θεμάτων συμπληρώνεται με τη χρήση λεξιλογικών ασκήσεων (σημασία λέξεων - εκφράσεων, συνώνυμα - αντώνυμα - σύνθετα), που βοηθούν το μαθητή να παρακολουθήσει την εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας.

Το **δεύτερο μέρος** περιλαμβάνει το σύνολο της διδακτέας ύλης του συντακτικού για τη Β' Λυκείου, η θεωρία του οποίου συνοδεύεται από την παράθεση ασκήσεων κλειστού και ανοικτού τύπου.

Η οργάνωση και η κατανομή της ύλης συντελούν στην κατανόηση των κειμένων, αλλά πολύ περισσότερο στη γνώση και στην εμπέδωση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

*A. A. Γιαγκοπούλου,
Θεσσαλονίκη, Αύγουστος 1999*

Περιεχόμενα

Α' Μέρος

Θέμα 1ο	ΞΕΝ., Έλλ., V. 3, 10 – 11	9
Θέμα 2ο	ΛΥΣ., Υπέρ Μαντιθέου 18	13
Θέμα 3ο	ΞΕΝ., Ανάβ. I. 3, 3	16
Θέμα 4ο	ΞΕΝ., Ανάβ. III. 2, 18	19
Θέμα 5ο	ΞΕΝ., Αγησ. VII. 1-2	22
Θέμα 6ο	ΛΥΣ., Δήμου Καταλύσεως Άπολ. 7	26
Θέμα 7ο	ΞΕΝ., Ανάβ. II. 4, 15 - 18	29
Θέμα 8ο	ΛΥΣ., Κατά Έρατοσθένους, 92	33
Θέμα 9ο	ΞΕΝ., Έλλ. V. 2, 35	36
Θέμα 10ο	ΞΕΝ., Έλλ. V. 1, 33-34	40
Θέμα 11ο	ΞΕΝ., Ανάβ. III. 1, 35	43
Θέμα 12ο	ΞΕΝ., Έλλ. V. 4, 13	46
Θέμα 13ο	ΞΕΝ., Έλλ. IV. 2, 1	49
Θέμα 14ο	ΞΕΝ., Έλλ. V. 4, 20 - 21	52
Θέμα 15ο	ΞΕΝ., Άπομν. IV, 4, 17-18	55
Θέμα 16ο	ΞΕΝ., Άπομνημονεύματα, IV, 7, 6 - 7	58
Θέμα 17ο	ΞΕΝ., Ανάβ. III. I. 12	61
Θέμα 18ο	ΞΕΝ., Ανάβ. II. 1, 15	64
Θέμα 19ο	ΛΥΣ., Κατά Άλκιβιάδου Α', 12	67
Θέμα 20ο	ΞΕΝ., Κύρου Ανάβασις, III, 2, 10-12	70

Β' Μέρος

α. Το υποκείμενο	75
Το υποκείμενο του ρήματος	75
Το υποκείμενο των απρόσωπων ρημάτων και εκφράσεων	77
Το υποκείμενο του απαρεμφάτου	80
Το υποκείμενο της μετοχής	72
β. Το κατηγορούμενο	85
Επιρρηματικό και προληπτικό κατηγορούμενο	88
Κατηγορούμενο σε υποκείμενο απαρεμφάτου και μετοχής	91
γ. Ομοίопτωτοι προσδιορισμοί	94
Επιθετικός - κατηγορηματικός	94
Επεξήγηση - παράθεση	97
δ. Ετερόπτωτοι προσδιορισμοί	101
Η γενική ως ετερόπλωτος προσδιορισμός	101
Η δοτική ως ετερόπλωτος προσδιορισμός / Δοτική προσωπική	105
Η αιτιατική ως ετερόπλωτος προσδιορισμός	109
ε. Περί αντικειμένου	110

Ρήματα με ένα αντικείμενο / μονόπρωτα ρήματα	113
Ρήματα με δύο αντικείμενα / δίπρωτα ρήματα	116
στ. Εγκλίσεις	118
Εγκλίσεις κρίσης	118
Εγκλίσεις επιθυμίας	120
Η Ευκτική στις δευτερεύουσες προτάσεις	123
ζ. Παρατακτικοί - υποτακτικοί σύνδεσμοι	125
Παρατακτική σύνδεση	125
Υποτακτική σύνδεση	127
η. Ευθείες ερωτήσεις	130
θ. Ειδικές προτάσεις	133
ι. Αιτιολογικές προτάσεις	135
ια. Πλάγιες ερωτήσεις	137
ιβ. Υποθετικές προτάσεις - υποθετικοί λόγοι	138
ιγ. Εναντιωματικές προτάσεις - Παραχωρητικές προτάσεις	143
ιδ. Συμπερασματικές προτάσεις	145
ιε. Τελικές προτάσεις	147
ιστ. Ενδοιαστικές προτάσεις	149
ιζ. Χρονικές προτάσεις	151
ιη. Αναφορικές προτάσεις	154
Έλξη του Αναφορικού	158
ιθ. Η Μετοχή	160
Η επιθετική μετοχή	160
Η κατηγορηματική μετοχή	164
Η επιρρηματική μετοχή (α΄)	167
Η επιρρηματική μετοχή (β΄)	171
Ανάλυση μετοχής σε δευτερεύουσα πρόταση	173
κ. Απαρέμφατα	176
κα. Πλάγιος Λόγος	180

Βιβλιογραφία	183
--------------------	-----

Α΄ Μέρος

- Θέματα της αρχαίας ελληνικής πεζογραφίας
- Λεξιλόγιο
- Ασκήσεις

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ - ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ - ΣΗΜΑΝΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αναγνωριστούν οι γενικές (ονομάτων, ουσιαστικών) και να δηλωθεί τι προσδιορίζουν.

π.χ. Σπάρτης:	γενική αντικειμενική στο ἔξω

2. Να σημειώστε στη σωστή απάντηση δικαιολογώντας την επιλογή σας.

ταχέως

- α. επίρρημα του τρόπου
- β. επίρρημα του χρόνου
- γ. επίρρημα του ποσού

τίς (δίκη)

- α. κατηγορηματικός προσδιορισμός
- β. επιθετικός προσδιορισμός
- γ. κατηγορούμενο

τῶν κατελιλυθότων

- α. επιθετική μετοχή, ως επιθετικός προσδιορισμός
- β. επιθετική μετοχή, υποκείμενο της μετοχής λεγόντων
- γ. επιθετική μετοχή, γενική απόλυτη

πολλοῖς (δοκοῖεν)

- α. δοτική του κρίνοντος προσώπου
- β. δοτική του ενεργούντος προσώπου
- γ. απλή δοτική προσωπική

ἀδικοῦντες

- α. επιθετική μετοχή
- β. αναφορική μετοχή
- γ. τροπική μετοχή

δίκαία (πάσχειν)

- α. επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου
- β. επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού
- γ. σύστοιχο αντικείμενο

3. Να βρεθούν και να γραφούν τα υποκείμενα των ρημάτων.

- ἔδοσαν
- ἔποιουν
- ἤξιουν
- ἠνάγκαζον
- εἶη
- δικάζοιεν
- εἰσήκουον
- ἔρχονται
- συνηκολούθουν
- δοκοῖεν

4. οἰκοθεν: Να τοποθετήσετε τον επιρρηματικό προσδιορισμό στο διπλανό πίνακα και να συμπληρώσετε τους άλλους τύπους του επιρρηματος που δηλώνουν τις αντίστοιχες επιρρηματικές σχέσεις· να γράψετε τη μετάφρασή τους.

ΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟΠΟ	ΣΤΑΣΗ ΣΕ ΤΟΠΟ	ΚΙΝΗΣΗ ΣΕ ΤΟΠΟ

5. Να διαγράψετε το σκέλος που περιέχει λάθος.

- α. **ὄτι πολλά και ... ἔδωσαν**
αιτιολογική πρόταση ή ειδική πρόταση
- β. **οὐκ ἂν ἐξελεθῆιν**
δυνητικό ειδικό απαρέμφατο ή δυνητικό τελικό
- γ. **αὐτοὶ (οἱ ἀδικοῦντες)**
επιθετικός προσδιορισμός ή κατηγορηματικός
- δ. **ἀμφοτέρους**
επιθετικός προσδιορισμός ή κατηγορηματικός

6. Να συμπληρώσετε τα κενά ακολουθώντας το παράδειγμα.

- ἐπὶ + ἔρχομαι** > **ἐπέρχομαι** ή **ἔπειμι**: πλησιάζω κάποιον, επιτίθεμαι εναντίον κάποιου
- κατὰ + ἔρχομαι** >
- ἀπὸ + ἔρχομαι** >
- διὰ + ἐκ + ἔρχομαι** >

7. στρατιά: Να γράψετε συνώνυμα στα αρχαία ελληνικά.

.....
.....
.....

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να διαγράψετε το σκέλος που περιέχει λάθος.

- τοῦ Ἀγησιπόλιδος:**
ουσιαστικό α' ή ουσιαστικό γ' κλίσης
- ἐπ' αὐτούς:**
οριστική ή επαναληπτική αντωνυμία
- ἐποίουν:**
α' ενικό ή γ' πληθυντικό πρόσωπο
- τῶν οἰκοθεν:**
γενική ή επίρρημα τοπικό
- Λακεδαίμονα:**
ουσιαστικό α' ή ουσιαστικό γ' κλίσης
- τίς (δίκη):**
ερωτηματική ή αόριστη αντωνυμία

2. Να γραφούν οι άλλοι βαθμοί των επιθέτων και επιρρημάτων στον ίδιο τύπο.

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
πολλά		
ταχέως		
ἔξω		
ἴσῳ		
θρασέως		

3. Να γραφεί η συνεκφορά στις πλάγιες πτώσεις και των 2 αριθμών: “ἴσῳ δικαστηρίῳ”

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
GEN		
ΔΟΤ		
ΑΙΤ		

4. ὄντος: Να κλιθεῖ και στους 2 αριθμούς, στο γένος στο οποίο βρίσκεται.

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
ΟΝ		
GEN		
ΔΟΤ		
ΑΙΤ		
ΚΛ		